

УДК 657.6.012.16

Овсюк Ніна Василівна
д.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування,
Національний авіаційний університет
Філімонова Світлана Володимирівна
здобувач вищої освіти,
Національний авіаційний університету (м. Київ)

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ

Анотація. Економічний механізм формування та ефективного використання грошових коштів викликає інтерес як у теоретиків, так і практиків. Найбільш ліквідними активами таких взаємовідносин є грошові кошти. Гроші це найбільш цінний ресурс, який має підприємство. Саме тому аудит наявності та руху грошових коштів дає змогу виявити резерви раціонального використання, нові тенденції, зміни джерел надходжень і напрямів витрачання.

Ключові слова: аудит грошових коштів, контроль операцій, оцінювання, готівкові розрахунки, фінансові ресурси.

Аудит грошових коштів являє собою важливий складник аудиторської перевірки фінансово-господарської діяльності, яку провадить суб'єкт господарювання.

Відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»: «аудит – це перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам».

Аудит грошових коштів має на меті надання аудитором обґрунтованої думки щодо достовірності, правильності відображення в обліку та фінансовій звітності інформації про грошові кошти, законності та дотримання вимог нормативно-правових актів [2].

Як цілі аудиту використовуються твердження фінансової звітності:

- грошові кошти фактично існують та належать до суб'єктів господарювання;
- у залишку грошових коштів відображаються: всі готівкові кошти, грошові кошти в дорозі та на рахунках в банку; різниця між оплатою та надходженням;

- готівкові кошти класифікуються у фінансовій звітності та не мають обмежень щодо доступності [6].

Значна увага приділяється оцінці системи внутрішнього контролю грошових коштів в ході аудиту через велику ймовірність зловживань з грошовими коштами [6].

Аудитору, починаючи дослідження операцій з грошовими коштами, доцільно отримати якомога повну нормативно-законодавчу базу, що стосується аудиту операцій з готівкою.

Законодавчо-нормативне забезпечення аудиту грошових коштів:

- Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. № 2258 – VIII;

- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996 – XIV;

- Постанова Національного Банку України «Про затвердження Інструкції про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків – резидентів і нерезидентів» від 12.11.2003 р. № 492;

- Постанова Національного Банку України «Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті» від 21.01.2004 р. № 22;

- Постанова Національного Банку України «Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні» від 29.12.2017 р. № 148;

- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. № 73;

- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» від 08.10.1999 р. № 237;

- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» від 29.11.1999 р. № 290;

- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» від 31.12.1999 р. № 318 [3].

Будь-яке підприємство щоденно здійснює велику кількість розрахункових операцій зі своїми контрагентами, бюджетом, власниками, працівниками. Тому питання організації аудиту грошових коштів є актуальним. Вдосконалення аудиту потребує практичних та теоретичних досліджень щодо організації фінансового контролю і методики його здійснення, використання новітніх технологій та сучасних підходів до здійснення внутрішнього фінансового контролю. У теперішній час підприємства України мають таку ситуацію: або повна відсутність ефективно діючої та чітко налагодженої

системи фінансового контролю, або наявність такої системи є лише номінальним елементом господарської діяльності підприємства.

Одним із варіантів перебудови фінансової системи підприємства є реорганізація облікової політики, впровадження комплексної системи автоматизації, створення паралельної системи оперативного аналітичного обліку поряд із автоматизованою бухгалтерією. Ці заходи є ефективними, але вони вимагають велику кількість витрат часу і фінансових ресурсів, що не кожному підприємству під силу [4].

Ефективною стратегією в такій ситуації є реструктуризація системи управління з налагодженням системи внутрішніх і зовнішніх зворотних зв'язків, особливо зв'язків тієї частини системи управління, що стосується внутрішнього контролю на підприємстві. Щоб контроль дав ефективний результат у такій ситуації, необхідно перевірити всі документи та провести ревізію всіх наявних активів та пасивів. Оскільки інформація рухається дуже швидко, то суцільний контроль не дасть позитивного результату і тільки гальмуватиме діяльність підприємства. Щоб контроль був ефективним, підприємству потрібна чітка організація системи внутрішнього контролю. Систему контролю потрібно організувати таким чином, щоб контроль здійснювався не за певний період, а щодня, щохвилини, і тоді він зможе охопити все інформаційне середовище підприємства. В цьому випадку грошові та часові витрати на контроль зменшуватимуться, а ступінь довіри до інформації збільшуватиметься, що в подальшому призведе до зменшення об'ємів інформації, яка перевіряється [5].

Стосовно аудиту грошових коштів, має бути розроблений чіткий алгоритм перевірки грошових коштів, яка дозволяє швидко виконати аудиторську роботу, що сприятиме підвищенню її ефективності.

У теперішній час форма організації бухгалтерського обліку комп'ютерна, а комп'ютерні інформаційні технології стають не лише інструментами аудитора, а й об'єктом дослідження.

Тому при впровадженні комп'ютеризації аудиту варто врахувати такі особливості аудиторської діяльності:

- аудит фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів аудиту значною мірою побудований на основі «професійного судження», яке в свою чергу ґрунтується на його інтуїції та досвіді. При цьому наслідком комп'ютеризації може бути ряд помилок при проведенні аудиту;

- наявність ризиків, які стосуються комп'ютерних систем обробки даних, можуть бути досить значними. Реальною загрозою правдивості та достовірності аудиторського звіту є висока ймовірність неправильного оброблення даних;

- розробка програмного забезпечення аудиту це складний процес, на який витрачається значна кількість фінансів [7].

Навіть при наявності даних обмежень комп'ютеризація аудиту грошових коштів зосереджує увагу на окремих процесах з найбільшим ступенем ризику і прискорити проведення аудиту [1].

Важливою умовою досягнення більш ефективного використання грошових коштів є ретельна організація та своєчасне проведення внутрішнього і зовнішнього аудиту, що сприятиме їх раціональному витрачання у фінансово – господарській діяльності підприємств для підтримки високого рівня їх платоспроможності.

Отже, використання комп'ютерних технологій сприяє аудиторському процесу. А саме спрощує прості, але потребуючі багато часу, операції: звіряння даних аналітичного та синтетичного обліку, співставлення сум по господарським операціям із нормативними показниками, частковій автоматизації процесу аудиту грошових коштів, підведення підсумків по виконаній роботі та узагальнення отриманих результатів аудиту.

Список використаних джерел:

1. Баранова А. О. Аудит: навч. посіб. Харків: ХДУХТ, 2017. 246 с.
2. Бондаренко О. М., Вересоцький Б. О. Організація та методика обліку, аудиту грошових коштів та аналізу грошових потоків. 2019. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2019_12%283%29_3.
3. Бурлан С. А., Руденко Н. О. Організація і методика аудиту: навч. посіб. Миколаїв: ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 184 с.
4. Виноградова М. О., Жидесєва Л. І. Аудит: навч. посіб. К. : «Центр навчальної літератури», 2014. 654 с.
5. Дмитренко О. М. Внутрішній аудит як інструмент підвищення ефективності системи бухгалтерського обліку підприємства. Ефективна економіка. 2017. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5591>.
6. Колісник Г. М., Слюсаренко В. Є. Аудит: навч. посіб. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2015. 296 с.
7. Попович О. В., Войновська К. О. Особливості аудиту інформаційної безпеки банку при роботі з електронними грошима. 2014. № 12(163). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/osoblivosti-auditu-informatsiynoyi-bezpeki-banku-pri-roboti-z-elektronnimi-groshima>.